

У Х В А Л А
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про припинення конституційного провадження у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 156 Кримінально-процесуального кодексу України (справа про обчислення строку тримання під вартою)

м. К и ї в
10 вересня 2003 року
№ 3-уп/2003

Справа № 1-5/2003

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Селівона Миколи Федосовича – головуючий,
Вознюка Володимира Денисовича,
Євграфова Павла Борисовича,
Іващенко Володимира Івановича,
Костицького Михайла Васильовича,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Розенка Віталія Івановича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Скоморохи Віктора Єгоровича,
Тимченка Івана Артемовича,
Тихого Володимира Павловича – суддя-доповідач,
Ткачука Павла Миколайовича,
Чубар Людмили Пантеліївни,
Шаповала Володимира Миколайовича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 156 Кримінально-процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1961 р., № 2, ст.15; Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 34–35, ст.187), згідно з яким "час ознайомлення обвинуваченого та його захисника з матеріалами кримінальної справи при обчисленні строку тримання під вартою як запобіжного заходу не враховується".

Заслухавши суддю-доповідача Тихого В.П. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне подання – Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням про визнання неконституційним положення частини п'ятої статті 156 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України), згідно з яким час ознайомлення обвинуваченого та його захисника з матеріалами кримінальної справи при обчисленні строку тримання під вартою як запобіжного заходу не враховується. Твердження щодо неконституційності цього положення Уповноважений Верховної Ради України з прав людини обґрунтовує тим, що "частиною першою статті 29 Конституції України проголошено право кожного на свободу та особисту недоторканність", а "з частини другої зазначеної статті випливає, що ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом".

2. У листі Голови Верховної Ради України до Конституційного Суду України зазначено, що "комплексний розгляд питання дає підстави для висновку, що частина п'ята статті 156 КПК України може мати різне застосування: з одного боку, дозволяє фактичне тримання особи під вартою з перевищенням строків, встановлених закріпленими у цій статті загальними правилами, а з другого –

діючи в системі з іншими нормами КПК України, вона забезпечує реалізацію конституційного права людини на судовий захист".

Президент України вважає, що "зазначена норма в чинній редакції не гарантує захисту права громадянина на свободу та особисту недоторканність під час тримання особи під вартою за межами встановленого у визначеному законом порядку строку, оскільки не передбачає обов'язкового рішення суду (судді) про продовження строку тримання під вартою та його меж, не містить процедури винесення такого рішення".

Заступник Голови Верховного Суду України стверджує, що положення частини п'ятої статті 156 КПК України "не в повній мірі узгоджується з окремими положеннями Конституції України; доцільно внести зміни до КПК, які б передбачали можливість продовження строків тримання під вартою на час ознайомлення обвинуваченого, його захисника чи законного представника з матеріалами кримінальної справи вмотивованим рішенням суду".

Прокуратура України, Служба безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство юстиції України, Державна податкова адміністрація України вважають, що оспорювана норма частини п'ятої статті 156 КПК України відповідає Конституції України.

Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Одеська національна юридична академія, Національна академія внутрішніх справ України, Національна академія Служби безпеки України, Національний університет внутрішніх справ України, Інститут вивчення проблем злочинності Академії правових наук України, кафедра процесуального права Академії адвокатури України, Львівська лабораторія прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України та Спілка адвокатів України вважають, що оспорюване положення частини п'ятої статті 156 КПК України не відповідає Конституції України.

Директор Центру порівняльного права Міністерства юстиції України вважає, що викладення частини п'ятої статті 156 КПК України є таким, що не відповідає Конвенції про захист прав людини та основних свобод, практиці Європейського суду з прав людини.

Європейський суд з прав людини у рішенні, ухваленому 31 липня 2000 року у справі "Джесіус проти Литви", визнав норму Кримінально-процесуального кодексу Литви, тотожну оспорюваній

нормі частини п'ятої статті 156 КПК України, такою, що порушує пункти 1, 3, 4 статті 5 зазначеної Конвенції щодо права на свободу та особисту недоторканність.

3. Під час розгляду справи Конституційним Судом України прийнятий і набрав чинності Закон України "Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України" від 3 квітня 2003 року № 658-IV (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 26, ст. 190), яким, зокрема, у першому реченні частини п'ятої статті 156 КПК України слова "проте час ознайомлення обвинуваченого та його захисника з матеріалами кримінальної справи при обчисленні строку тримання під вартою як запобіжного заходу не враховується" виключено.

Відповідно до частини першої статті 150 Конституції України до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) чинних законів та інших правових актів Верховної Ради України. У зв'язку з тим, що оспорюване положення частини п'ятої статті 156 КПК України щодо обчислення строку тримання під вартою втратило чинність, провадження у справі підлягає припиненню на підставі пункту 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

На підставі викладеного та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 39, 45, 51 Закону України "Про Конституційний Суд України", § 51 Регламенту Конституційного Суду України, Конституційний Суд України

в и р і ш и в :

1. Припинити конституційне провадження у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 156 Кримінально-процесуального кодексу України, згідно з яким "час ознайомлення обвинуваченого та його захисника з матеріалами

кримінальної справи при обчисленні строку тримання під вартою як запобіжного заходу не враховується", на підставі пункту 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному поданні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскаржена.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

